

Eerste bijbelstudie over Galaten 1:1-9 – hoofdstuk 1 van ‘Tot vrijheid geroepen’, bijbelstudies over de Galatenbrief, van ds. W. Harinck

1. Zingen: Ps. 25:4
2. Gebed
3. Lezen: Galaten 1:1-9
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

Ik ken de geschiedenis van onze bijbelstudievereniging niet uit m'n hoofd, maar het zou weleens de eerste keer kunnen zijn dat we een brief van Paulus gaan behandelen, als de Heere het geeft.

Het is dan niet zo vreemd dat we daarbij beginnen met de Galatenbrief, want dat is waarschijnlijk een van de eerste brieven die Paulus aan de verschillende gemeenten stuurde. Bij het voorbereidend lezen over de brief aan de Galaten viel mij op dat er voor de eigenlijke behandeling van het eerste hoofdstuk al zoveel werd gezegd om vooral maar de achtergronden van Paulus' brief aan deze gemeenten te doorgronden. Dat is heel goed te begrijpen, want Paulus valt nogal met de deur in huis in deze brief, en dan is het wel goed om te weten waarom de apostel dat doet. Toch wil ik nu maar gewoon beginnen bij hoofdstuk 1, vers 1, waarbij ik hoop dat ik ondertussen voldoende achtergrondinformatie kan geven om de inzet te verklaren waarmee Paulus deze brief begint.

1. Vanaf vers 1 is het duidelijk wie de afzender van deze brief is. Paulus begint ermee zijn naam als afzender te noemen. Dat was in de klassieke oudheid helemaal niet vreemd. Wij vinden het nogal onbescheiden om een brief met 'ik' te beginnen, maar in die tijd was dit het gewone begin van een brief. Je begon een brief met het noemen van je eigen naam. Tot zover dus niets opmerkelijks. Maar wat dan volgt, is nogal stellig: een apostel, [geroepen] niet van mensen, noch door een mens... Dat woordje 'geroepen' ziet u schuingedrukt staan, d.w.z. dit woord staat niet in het Grieks, de taal waarin Paulus deze brief schreef, maar de Statenvertalers hebben het er tussengevoegd om de zin daardoor beter te begrijpen. Lees het begin nog eens: *Paulus, een apostel, niet van mensen, noch door een mens...* Paulus wil kennelijk direct iets rechtzetten: ik ben ook een apostel... Hij weet dat er mensen zijn in de gemeenten van Galatië die zijn apostelschap betwijfelen. Er waren namelijk mensen in deze gemeenten gekomen, die het kennelijk nodig vonden de prediking van Paulus een beetje bij te stellen. Paulus heeft volgens hen veel te hoog van zichzelf opgegeven. Wat denkt hij wel! Hij durft zich een apostel te noemen, terwijl het apostelschap alleen aan de twaalf discipelen is toegevallen door Jezus Christus Zelf, waarbij Mattheas de plaats van Judas heeft ingenomen. Deze mensen beweren dat Paulus door een mens tot apostel is benoemd, bijvoorbeeld door Ananias in Damascus of door Barnabas, die zich over Paulus ontfermd had en hem uit Tarsus had gehaald om hem in Antiochië te laten preken. Of door mensen... bijvoorbeeld de gemeente van Antiochië, die Paulus en Barnabas had uitgezonden. Maar nu, zegt Paulus, ik ben ook een apostel, geroepen door Jezus Christus Zelf. Hij heeft mij Zelf geroepen – en dan denkt Paulus natuurlijk terug aan die woorden van Christus Die vanuit de hemel aan hem verscheen op de weg naar Damascus en hem toeriep: Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij? En als Saulus dan vraagt wat hij doen moet, antwoordt Christus: Sta op, en ga in de stad, en u zal aldaar gezegd worden, wat gij doen moet. In Damascus wordt Ananias door de Heere naar Paulus toegestuurd. Dat wilde Ananias helemaal niet, maar de Heere beval het hem: *Ga heen, want deze is Mij een uitverkoren vat, om Mijn Naam te dragen voor de heidenen, en de koningen, en de kinderen Israëls.* Die boodschap heeft Ananias aan Paulus doorgegeven, nadat hij hem de handen had opgelegd en Paulus ziende was geworden.

Paulus wist zich dus regelrecht door Christus geroepen. Hij mocht de dertiende apostel zijn, als een onwaardig geroepene. Maar nu hij zijn brief aan de Galaten gaat schrijven, weet hij dat hij zijn apostelschap moet verdedigen. Daarbij gaat het hem niet om hemzelf, maar om de boodschap die hij in

de gemeenten van Galatië gebracht heeft. Als aan zijn apostelschap getwijfeld wordt, zullen ze ook zijn woorden niet meer serieus nemen. En die woorden heeft hij als apostel, namens Jezus Christus, zijn Meester, en namens de God en Vader van Jezus Christus mogen prediken. Daarom vervolgt Paulus direct met: *en God, de Vader, Die Hem uit de doden opgewekt heeft*. Paulus heeft zijn gezag als apostel van niemand minder dan van Jezus Christus en God, Zijn Vader, ontvangen. Hij is een apostel, een ambassadeur van 's hemelswege. Een ambassadeur is iemand die een bepaald land vertegenwoordigt; iemand die spreekt namens de koning, namens de regering. Paulus is dus geen nakomertje! Nee, zegt Paulus, ik ben gezonden door Jezus Christus. Als je deze brief dus leest, mensen uit de gemeenten van Galatië, lees je een brief van Paulus' Zender. Deze brief is een brief uit de hemel!

Zo moeten wij ook deze brief en alles wat in Gods Woord staat, lezen; als een brief uit de hemel, van God Zelf! God wil ons een boodschap zenden! Wat een wonder! Het Woord is levend en krachtig. Dat was ook de boodschap die in de Reformatie weer klinkt: terug naar het Woord. Dat onderstreepte Luther ook in zijn commentaar op de Galatenbrief. Dat commentaar is een van de fundamentele geschriften waarmee de Reformatie onder woorden werd gebracht. Het zou mooi zijn als we gedurende de tijd dat we met de Galatenbrief bezig zijn, proberen dit commentaar méé te lezen. Het is niet altijd een gemakkelijk boek, maar het is wel zeer de moeite waard!

De brief is echter niet alleen door de schrijver Paulus gestuurd, maar ook – zie vers 2 – door *al de broeders die met mij zijn*. Paulus had altijd wel enkele broeders om zich heen, die hem hielpen en door hem soms ook weer uitgezonden werden. De brief is natuurlijk ook door die broeders gelezen; ze zullen er met elkaar over gesproken hebben, en ze zijn het er mee eens geweest dat Paulus ook namens hen sprak. Ook zij zien het gevaar in waarin de gemeenten van Galatië verkeren. De brief moet als een gewichtig document in de gemeenten worden voorgelezen. Ze moeten daar beseffen: we ontvangen een heel belangrijke brief.

2. Vervolgens komt de vraag aan de orde, aan wie de brief geschreven is. We hebben al een paar keer gezegd: aan de gemeenten van Galatië. Het staat aan het eind van vers 2.

Galatië is een provincie in het vroegere Klein-Azië, het huidige Turkije. We moeten denken aan het midden en zuiden van het land. Sommige uitleggers denken aan het noorden van het land, waar ooit de Kelten vanuit West-Europa waren neergestreken en zich daar gevestigd hadden. We weten echter niet van reizen die Paulus naar deze streek gemaakt heeft; wel weten we dat hij tijdens zijn eerste zendingsreis gemeenten had gesticht in de provincie Galatië zoals Antiochië, Ikonium, Derbe en Lystre. In Handelingen 13 en 14 lezen we hoe Paulus en Barnabas daar het Evangelie brachten. We weten uit Handelingen ook dat Paulus zich aan die gemeenten verbonden voelde, want zijn tweede zendingsreis begint hij met een nieuw bezoek aan deze pas gestichte gemeenten. Veel uitleggers denken daarom dat Paulus de Galatenbrief aan deze gemeenten heeft gestuurd.

Daardoor valt de korte adressering aan het eind van vers 2 wel op: *aan de gemeenten van Galatië*; dat is wel erg zakelijk. Als je de aanhef in vele andere brieven van Paulus leest, moet dat opvallen. Kijk bijvoorbeeld hoe de Romeinenbrief begint, en die aan de Thessalonicenzen, en zelfs aan die van Korinthe, waar toch heel veel aan de hand was. Daar is altijd wel een dankzegging, maar nu ontbreekt die ten enenmale. Dit voelt niet helemaal goed, het lijkt alsof er iets in de lucht hangt.

3. Je ziet in de brieven van Paulus nooit een datum, zoals wij in onze brieven gewend zijn; we weten dus niet precies wanneer deze brief geschreven is. Er zijn dan ook hele discussies aan gewijd, waar we niet veel wijzer van worden. Dat komt mede omdat wat in Handelingen staat, niet altijd direct kloppend te krijgen is met wat in Galaten 1 en 2 aan feiten wordt genoemd. Ik sluit me in deze maar aan bij ds. C. den Boer in zijn boek over Galaten. Hij vindt het logisch dat de brief in ieder geval ná de eerste zendingsreis geschreven is; die reis vond plaats rond 46-47 na Chr. Maar tegelijk zegt hij dat de brief zeer waarschijnlijk nog vóór de grote vergadering, de synode in Jeruzalem, geschreven is, want in de

brief wordt met geen woord gerept over de besluiten die op deze belangrijke kerkvergadering in het jaar 48 na Chr. gevallen zijn. Dat zou hij zeker gedaan hebben als hij de brief nog moest schrijven, want die besluiten waren juist heel belangrijk voor Paulus. Hij werd daarin namelijk in het gelijk gesteld, en hij had dus die besluiten kunnen aanvoeren als het einde van alle tegenspraak. De brief zal dus kort na de eerste zendingsreis en nog vóór de kerkvergadering in Jeruzalem in het jaar 48 geschreven zijn. En dan waarschijnlijk, zo voegt ds. Den Boer er nog aan toe, vanuit de gemeente Antiochië in Syrië, waarnaar Paulus en Barnabas na hun eerste zendingsreis waren teruggekeerd.

4. Paulus is in een geladen stemming als hij de brief schrijft. Maar hij begint wel met een groet, in vers 3 – *genade zij u en vrede van God de Vader, en onze Heere Jezus Christus.*

Eerst wordt genade genoemd en dan vrede. Genade is de onverdiende goedheid van God, de vrije gift van Zijn liefde – dan krijg je wat je niet verdiend hebt. Dan kun je je niet meer beroepen op iets van jezelf. Paulus wenst de gemeenten als het ware toe: ik hoop en bid dat u gaat buigen voor God en zelf geen rechten meer overhoudt. Daar raken we eigenlijk al de kern van het conflict met de gemeenten. Ze hadden zich door dezelfde leraren die Paulus maar een tweederangs-apostel vonden, laten wijsmaken dat er nog wat van henzelf bij moest – bijvoorbeeld je als heidense gelovige laten besnijden om écht een christen te zijn. Maar als je werkelijk van genade gaat leven, kan er niets meer bij; dan is alles van God en Christus. Dan krijg je ook vrede met God – vrede is de staat van verzoening met God; vrede is het geborgen zijn in Christus, Die een volkomen Zaligmaker is.

5. Vanaf vers 4 komen we op het spoor van wat het belangrijkste onderwerp van deze brief is, en waar het Paulus om gaat.

Die Zichzelf gegeven heeft voor onze zonden, opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld, naar de wil van onze God en Vader, vers 4. Deze zin mag je de kern van heel de brief noemen, de samenvatting van alles wat nog komt. Het hoge woord moet er maar direct uit. Die kern is: Jezus Christus heeft Zichzelf gegeven voor onze zonden. De enige en eeuwige Zoon van de Vader vernederde Zich door in de ellende van deze wereld af te dalen, om redding aan te brengen. Dat is een eeuwig wonder. Christus gaf Zich in de stille eeuwigheid al over, en toen de volheid van de tijd gekomen was, wilde Hij mens worden om voor onze zonden de dood in te gaan. U merkt: Paulus maakt er direct een persoonlijke zaak van – voor ónze zonden. Mogen we, mag ik dat Paulus nazeggen? Daar gaat het op onze bijbelstudie-ochtenden tenslotte toch om? Wat is het erg als je denkt dat je dit offer moet aanvullen, alsof het niet voldoende zou zijn. Die mensen waren er in Galatië. Ze hadden zich laten wijsmaken dat je twee dingen nodig hebt: het offer van Jezus, maar ook het doen van de wet – met als teken daarvan: je laten besnijden.

Opdat Hij ons trekken zou uit deze tegenwoordige boze wereld... Wereld betekent hier niet de wereld als kosmos, als schepping van God waarin we door onze geboorte een plaats hebben gekregen in het maatschappelijk leven. Het betekent hier niet dat we ons moeten terugtrekken uit deze wereld zoals de monniken zich vroeger in de kloosters terugtrokken. Wereld is hier: het bedorven wereldse systeem van zondig denken en leven in deze wereld, los van God. Het doel van Christus' komen in deze wereld is: om je daaruit te trekken, zoals je iemand uit het vuur redt. Christus' doel is niet alleen om te redden van de eeuwige straf, maar er is méér – Christus wil ons trekken uit het levensgevaar van de wereld, van de vorst der duisternis, uit het systeem van een werelds denken zonder normen. Hij wil ons maken tot hemelse mensen, die straks passen in de hemel – door ons leven te richten op de eeuwigheid die komt. En dat alles is *naar de wil van onze God en Vader* – het is Zijn plan en voornemen geweest. Het is Zijn wil geweest dat de Zoon Zich gaf om zondaren te redden uit de macht van de duisternis. Er staat in de Statenbijbel een mooie kanttekening bij dit vers: 'Zo is dan de Vader met dit rantsoen Zijns Zoons tevreden.' Wat is dat mooi gezegd!

Daarom komt Hem ook alle eer toe, vers 5. Daar zegt Paulus met grote overtuiging 'amen' op.

6. Zo komen we vanaf vers 6 bij de aanklacht die Paulus tot de Galaten richt: *Ik verwonder mij, dat u zo haast wijkende van degene die u in de genade van Christus geroepen heeft, overgebracht wordt tot een ander Evangelie. Daar er geen ander is...*

Wat gebeurt hier? Barst Paulus in woede uit tegen de gemeenteleden van Galatië? Het lijkt er wel op. De kanttekening hierbij zegt ook: Deze verwondering is ook vergezelschap geweest met een groot mishagen en droefenis – verwondering, boosheid, droefheid. Dat zit er allemaal in. Het is dus wel een uitbarsting. Maar er is geen sprake van wrok of frustratie. Paulus is wel perplex. Hoe kan het, hoe is het toch mogelijk? Dit is niet goed, en dit kan niet! Zo kom je tot een ander Evangelie, en dat is verschrikkelijk!

Zo haast wijkende. Zo snel. Ze waren, zegt Paulus, geroepen in de genade, en gered uit de boze, tegenwoordige wereld. En nu worden ze overgebracht naar wat anders. Ze deserteren naar een andere partij die zegt: het geloof in de Heere Jezus Christus is niet genoeg. Er is meer nodig. Het is én-én. Het gaat om geloof én om goede werken. Het gaat om Jezus, maar ik moet ook iets doen! Dat is een ander 'evangelie', dat is een doe-het-zelf-godsdienst. Maar er is geen ander Evangelie. Vers 7 zegt het kort en krachtig: Daar er geen ander is. Ik hoorde een preek over deze stof, en daarin werd het beeld van vacuüm gebruikt. Een pak koffie is vacuüm verpakt, of het is het niet. Het is een van beide. Het pak is hard óf het is zacht, het is vacuüm of niet-vacuüm.

De vraag komt op, hoe het toch zo ver kon komen met deze gemeenten. Het staat in vers 7: *Er zijn sommigen die u beroeren, die u verwarren, die u onrustig maken, en het Evangelie van Christus willen verkeren, verdraaien.* Let op dit laatste woord. Het is óf-óf. Het is recht of het is verdraaid. Die wetspredikers die gekomen zijn, willen iets toevoegen. Jullie zijn nu wel christen geworden, maar er mankeert nog iets aan. Jullie moeten nog iets doen; als jullie je laten besnijden, dan is het pas goed. Dat lijkt niet zo ernstig, maar het is een volkomen verminking van wat Paulus in opdracht van Christus gepredikt had. Het is louter genade.

7. Paulus vat het hoog op, en daarom kan hij niet anders dan het meest ernstige woord spreken dat er gesproken kan worden; we lezen het in vers 8 en 9. *Anathema! Indien iemand een Evangelie verkondigt, buiten hetgeen gij ontvangen hebt, die zij vervloekt.* Al zou ik het zelf zijn, al zou het een engel zijn, zegt Paulus, zo iemand is een voorwerp van Gods toorn, zo iemand kan Gods Koninkrijk niet binnengaan, maar wordt buitengesloten.

Let wel: dit is geen individuele actie van de apostel Paulus. Hij spreekt hier als apostel. Hij is immers een ambassadeur van de Koning der koningen. Wat Paulus hier zegt, is het Woord van God! God zegt: als iemand iets toevoegt aan het Evangelie, als iemand er iets afhaalt, als iemand er iets aan verandert, dan wordt hij overgegeven aan de eeuwige straf, aan de verwoesting.

Het is dus hoogst ernstig als je het Evangelie verandert. Je doet dan eigenlijk twee dingen: je blokkeert voor jezelf en voor anderen de weg naar de zaligheid. En je rooft de eer van God en van Christus.

Dit is de ernstige les die we voor vanmorgen meekrijgen.

Zingen: Ps. 73:14.